

Az endrődi festő

Uhrin Péter

Endrődön született 1887. május 22 - én. Nagyapja B. Uhrin József 1848-ban a község bírása volt. Két testvére vett részt a szabadságharcban. Nyolcuk közül a harmadik Mihály.(1885-1935) Ő lett a parasztfestő apja. Tímár Katalint vette feleségül, aki bőséges gyermekáldással örvendeztette meg férjét. (József, Hermina, Eszter, Péter, Imre, Katalin)

Péterben az Uhrinok minden kiváló tulajdonsága megvolt. Kicsi korától a föld, a növények és állatok rajongója volt. Csodálatos kezűgyűgyességével, már elemista korában kitűnt. Már elsős korában „akkurátus lovat, marhát, malacot, kutyát, pulykakakast kanyarított pillanatok alatt pár vonással a táblára, vagy papírra. Nemcsak a keze mozgott boszorkányos gyors ügyességgel, hanem az esze is.”Negyedikes korában Bence Sándor igazgató keze alá járt. Év végén ilyen szavakkal kereste meg az apát: Mihály gazda! Ezt a fiút taníttatni, képeztetni kell! Isten ellen való vétek lenne kiműveletlenül hagyni. Ilyen kézzel, szemmel, elképzelő tehetséggel, és éles ésszel sokra viheti. Endrőd neves embere válhat belőle. „

Bár az apának voltak komoly ellenvetései, mégis bekerült 10 évesen a Gyulai Katolikus Gimnáziumba. Elmaradt a szeretettől meleg otthon. Jött a sok memoriter, latin nyelv, konjugálás, deklinálás... Elmaradt a rajz, ami annyira érdekelte volna. Eltűnt a csodálatos természet a maga ezernyi növényével, sok-sok érdekes állatával. A második osztály kitűnő elvégzése után nem ment vissza. Pedig a gimnázium „főtisztelendő igazgatója”három hivatalos levelet is küldött, melyben kérte a...” kedves szülőket, példás magatartású, ernyedetlen szorgalmú és kitűnő előmenetelű Péter fiuk további iskoláztatására...”

Péter folytatta a szülők, nagyszülők, elődök sorsát. Korán reggel indult ki a tanyára. Főleg az állatok ellátásában segítkezett. Idő múltán, ahogy nőtt, erősödött, minden paraszti munkában példát mutatott.

A tél lett számára a boldog idő. Előkerült a vázlatfüzet. Rajzolt. De milyen ügyesen: kenyeret dagasztó édesanyját, örletni vivő apját, a szekeret szalmával rakó testvéreit és béreseket, a vályúnál iszogató állatokat, tanyájukat, a sűrű hóhulláson át alig látszó templomot, a Körösről vizet vivő asszonyokat, köpülővel dolgozó nényét, a guzsalyosba, fonóba igyekvő lányokat...

Mennyi Petőfi vers illusztráció született. Az alkonyatban betyárt követő farkasok, téli estén komázni indulók, vándorló cigány - karaván... egész sorozat a János vitézből.

1902 karácsonyán fiatal legény cimboráival „betlehemest” járt. Maga készítette hozzá a csodálatos betlehemi istállót. „Igazi remekművet” alkotott. Tökéletesen megformálta a Kisjézust, Máriával és Józseffel, az imádásra érkező parasztokat, hogy csak ámulva lehetett nézni... A jámbor ökrök, szamarak, bárányok a megszólalásig igazak voltak.

Mikor Szép - Tímár Jankóékhoz nyertek bebocsátást, ahol tíz, három és tizenhét év közötti gyermek és fiatal ámult a rendkívüli szépségen, ott a Jancsi pásztort alakító Uhrin Péter szeme is megakadt a tizenhárom éves Jolánkán, mint Noé apánk bárkája az Ararát hegyén, az özönvíz elmúltakor.

Karácsony napjára az egyik angyal arcát átfestette, de olyan remekül, hogy minden háznál felismerték benne a „szegény hentes lányát, a Jolit.” Ünnepe multával Zelinka plébános úr el is kérte a felszerelést, és a templom kis oldalkápolnájában helyezte el közszemlére.

Tavasztól ősziig a hétvégeken - a helyi szokás szerint - a faluszéli szérűskert, a kisgyep cikázásain mind többet forgott Péter Jolán körül. „

1908-ban vonult be katonának, mint honvéd-huszár, Kecskemétre. Hamar kiváltotta bajtársai és felettesei elismerését. „Olyan rendet tartott az istálló portáján, hogy az öreg huszárok elé is őt állították példaképnek”... Legjobban akkor ámította el katonatársait, mikor a Szellő” hiteles mása a szénarács fölé került. „Kakuszi hadnagy úr kedvenc katonája lett. Szaporodtak a krumplivirágok a piros parolin. A vőlegény hadnagy úr gyakran magával vitte a „sneidig huszárt” Helvéción lakó menyasszonyához. Ott szüret, névnap, torok alkalmával a társaság kedvence lett Péter. A lányok elismerését a róluk készült, portrékkal vívta ki. Különös siker volt, mikor ízes elbeszélése nyomán megtudták, hogy az országos híru, kedvenc színészük, Rózsahegyi Kálmán Péter egyik nagybátyja. Az is sokat emelte, hogy a lányokat lovagolni tanította.

Anyja ellenkezése ellenére leszerelése után feleségül vette Tímár Jolánt. Az esküvőn és az azt követő lakodalmon vendégük volt Kakuszi főhadnagy és az akkor már felesége: Ila. Esküvő után gazdaképző tanfolyamba kezdett Péter. Jegyzeteit remek illusztrációval díszítette. Apja mégsem engedte meg, hogy kertgazdaságot létesítsen egy darab földön. „Kell a föld a búzának, árpának, kukoricának, nem tékozzoljuk el bolondságokra.” - mondta az apja.

Aztán szép sorjában születtek a gyerekek, Péter, Pali, Bandi.

Jött a Szarajevóban történt tragédia és a világháború. Pétert behívták a 2. honvéd-huszár ezredhez, Debrecenbe. 1914 augusztusában indultak a harctérre. A gorodoki csatában esett át a tűzkeresztségen. Október 8- án már Uzsokon, 13-án a

Styr völgyében, december 11-én Iwkwánál harcolt. A karácsonyi csatának Dukla környékén volt részese. 1915-ben Kolomeánál, majd Csernovitznál vitézkedett. Átkelve a Bug folyón 1915. szeptember 15-én a Dnyeszter és Szeret összefolyásánál súlyos lábsérülést szenvedett. Októberben már Debrecenben gyógyították. Onnan utókezelésre Rózsahegyre került. Ott volt ideje, meg lehetősége festegetni. A betegszoba egyik sarkában volt a műhelye. Az intézet orvosai, ápolói, sebesült tisztek voltak a modellek. Közben tbc támadta meg. Fél tüdejét elmeszesítették.

Leszerelése után kezdte előlről az életet. A három gyermek után ikreket szült Joli, Lacit és Vincét, kik pici korukban felcserélték a bölcsőt a koporsóval. 1923-ban Miklós, majd utolsónak Terike zárta a sort. Sógora, Szép- Tímár Jóska hívta, menjenek velük Amerikába. E szavakkal utasította el: „Te is tudod sógor: itt élned, halnod kell.” Kanadából sűrűn jött a hívó levél. Hiába.

Szabad idejében festett. Nagy értéke, hogy a századforduló Endrődjéről hiteles képet hagyott ránk. (Az endrődi komp, A Mókó féle szélmalom, Vándorló cigánykaraván...) A Kaszinó színpadjához színfalat festett. Könyvtár létesítését szorgalmazta, és segítette a tanyai kaszinóban.

A harmincas években Budapesten a - Földművelésügyi Minisztérium rendezésében képkiallítása volt.

A második világháború alatt sok baj érte. Szinte minden terményét „Jurcsek - pontba” kellett beadni. Lovait besorozták a hadseregbe, fiai katonák voltak, sokáig nem tudott róluk. Rengeteget dolgozott. Egészsége megrendült. Egy kellemetlen hír szívrohamot idézett elő és 1944. szeptember 5-én meghalt.

56 képéről tudunk. Azonban ebből kilencnek a sorsa ismeretlen. Rengeteg vázlatából alig maradt valami, s eltűnt nótáskönyve is, melybe kora legénységétől kezdve gyűjtötte a népdalokat, kedvenc magyarnótáit, katonadalokat, de voltak abban a községben ismert mondókák, köszöntők és azok a vőfényversek is, melyekkel annyi vidám eseményt szerzett. Az eltűnt füzetben a maga alkotta versek és nóták is elvesztek.